



UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Hoe divers zijn de Nederlandse gemeenteraden?

Vermeulen, F.

Publication date

2023

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Vermeulen, F. (2023). *Hoe divers zijn de Nederlandse gemeenteraden?* University of Amsterdam, Department of Political Science.

<https://www.kennisopenbaarbestuur.nl/documenten/rapporten/2024/02/26/hoe-divers-zijn-de-nederlandse-gemeenteraden>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

HOE DIVERS ZIJN DE NEDERLANDSE GEMEENTERADEN?

Floris Vermeulen

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM – AFDELING POLITICOLOGIE

DECEMBER 2023

Introductie

In een representatieve democratie is het belangrijk dat alle burgers zoveel mogelijk gehoord en vertegenwoordigd worden en dat ook zo ervaren. Dat blijkt niet altijd het geval te zijn. Zo laat een recent onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau zien dat een belangrijk deel van de Nederlandse bevolking het gevoel heeft dat hun belangen niet goed vertegenwoordigd worden in het Nederlandse parlement.¹

In deze discussies spelen de demografische achtergronden van kiesgerechtigden en politici een belangrijke rol. In hoeverre komen bepaalde (politiek) relevante kenmerken (bijvoorbeeld geslacht, klasse, opleidingsniveau, religie, etniciteit, migratieachtergrond, regionale herkomst, seksuele identiteit, etc.) van onze politieke vertegenwoordigers overeen met de verdeling daarvan in de algehele bevolking? Politicologen noemen dit descriptieve vertegenwoordiging. Het idee is dat als de achtergronden van de vertegenwoordigers sterk verschillen van de algehele bevolking er beperkt sprake kan zijn van inhoudelijk politieke vertegenwoordiging van verschillende groepen. De directe relatie tussen descriptieve en inhoudelijk vertegenwoordiging blijkt vaak ingewikkelder en indirecter te zijn dan gedacht, maar onderzoek laat zien dat ondervertegenwoordigde groepen in veel gevallen wel andere beleidsopvattingen hebben² en dat politici afkomstig uit ondervertegenwoordigde groepen vaak specifieke onderwerpen (zoals discriminatie en religie) inbrengen en agenderen.³ Daarnaast kunnen politici en partijen die specifiek opkomen voor ondervertegenwoordigde groepen er in sommige gevallen voor zorgen dat die ondervertegenwoordigde groepen gemobiliseerd worden en daardoor meer politiek gaan participeren/stemmen.⁴

Er zijn dus genoeg redenen om de diversiteit van onze politieke vertegenwoordigers te onderzoeken en descriptieve vertegenwoordiging nauwgezet in kaart te brengen. Ondervertegenwoordiging tast immers het functioneren van onze representatieve democratie aan. De beschikbare informatie ten aanzien van politici met een migratieachtergrond betreft vooral de nationale politiek (Tweede Kamer)⁵ en de grote steden (met name Amsterdam).⁶ Voor kleinere Nederlandse gemeentes ontbreken deze gegevens veelal en kunnen we dus geen adequate uitspraken doen over de huidige descriptieve vertegenwoordiging van minderheidsgroepen op het lokale niveau. Die gegevens zijn overigens wel beschikbaar voor

¹ <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2022/10/11/gevestigd-maar-niet-thuis.-eerste-bevindingen-uit-de-survey-integratie-migranten-sim2020>

² <https://stukroodvlees.nl/de-politieke-dominantie-van-hoogopgeleiden/>

³ Aydemir, N., & Vliegthart, R. (2022). Tracing roots of group representation among MPs with immigrant backgrounds: A content analysis on parliamentary questions in the Netherlands. *Ethnicities*, 22(3), 467-486; <https://stukroodvlees.nl/de-toekomst-en-bijdragen-van-denk-en-bij1-in-de-tweede-kamer/>; <https://www.groene.nl/artikel/afkomst-als-niet-meer-dan-een-extraatje>.

⁴ https://tijdschriften.boombestuurskunde.nl/tijdschrift/benm/2019/1/BenM_1389-0069_2019_046_001_019.pdf

⁵ [Gender en migratieachtergrond in de Tweede Kamer: wat is het effect op vertegenwoordiging? - StukRoodVlees](#);

⁶ [Diversiteit in de Amsterdamse politiek: Raadsleden met een migratieachtergrond, 1986 – heden - StukRoodVlees](#); [Nieuwe partijen zorgen niet voor blijvend hogere opkomst onder Amsterdammers met een migratieachtergrond en \(nog\) niet voor meer ervaren vertegenwoordiging - StukRoodVlees](#);

vrouwelijke gemeenteraadsleden en zullen in dit rapport ter vergelijking worden gepresenteerd.⁷

Dit onderzoeksproject in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) voorziet in de leemte op het lokale niveau door de migratieachtergronden van alle 8485⁸ Nederlandse gemeenteraadsleden te verzamelen en die gegevens te vergelijken met de bevolkingssamenstelling van desbetreffende provincies en/of bepaalde regio's.

In het rapport geven wij het volgende overzicht: Wat is de verdeling van geslacht en migratieachtergrond (voor zo ver vast te stellen) van alle Nederlandse gemeenteraadsleden? In het rapport maken we bovendien een aantal relevante vergelijkingen: overeenkomsten/verschillen tussen (1) provincies, (2) grote steden en (3) partijen.

Methode

In de maanden juli-september 2023 hebben 6 student-assistenten de namen van de gemeenteraadsleden van alle 342 Nederlandse gemeenten verzameld via het internet. Vervolgens is op basis van openbare bronnen in combinatie met de voor- en achternaam, foto en persoonlijke website de (mogelijke) migratieachtergrond vastgesteld.⁹ Migratieachtergrond wordt hier gedefinieerd als een persoon die zelf, of minimaal een van de ouders, in het buitenland geboren is. In veel gevallen was via de persoonlijke website van het gemeenteraadslid, krantenartikelen of LinkedIn-pagina vast te stellen of gemeenteraadslid een migratieachtergrond heeft (bijvoorbeeld als dit specifiek genoemd werd) en welk migratieachtergrond het betrof. In gevallen waarbij op basis van voor- en achternaam en/of foto migratieachtergrond vermoed werd, maar niet direct vastgesteld kon worden, is er verder gezocht met trefwoorden op het internet/LexisNexis (dat leverde in bepaalde gevallen bevestiging van dat vermoeden op). Uiteindelijk zijn de gevallen waarbij migratieachtergrond vermoed werd, maar waar we verder geen extra informatie over gevonden hebben nog een keer apart bekeken door de hoofdonderzoeker en bepaald of hier mogelijk sprake zou kunnen zijn van migratieachtergrond en indien dat het geval bleek te zijn werd 'mogelijke migratieachtergrond' aangemerkt.

Bij de meeste resultaten in dit rapport werken we met een combinatie van daadwerkelijk vastgesteld en mogelijke categorie samen.¹⁰ Hiertoe is besloten om onderschatting van

⁷ [Weinig vrouwen in de Tweede Kamer: Schuld van de kiezer of van de partijen? - StukRoodVlees;](https://www.raadsleden.nl/sites/www.raadsleden.nl/files/documenten/runderkamp_-_vrouwen_gemeenten_in_nl_-_waarom_zijn_wij_de_uitzondering.pdf)
[https://www.raadsleden.nl/sites/www.raadsleden.nl/files/documenten/runderkamp_-_vrouwen_gemeenten_in_nl_-_waarom_zijn_wij_de_uitzondering.pdf;](https://www.raadsleden.nl/sites/www.raadsleden.nl/files/documenten/runderkamp_-_vrouwen_gemeenten_in_nl_-_waarom_zijn_wij_de_uitzondering.pdf)
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/03/20/staat-van-het-bestuur-2022>

⁸ 8495 is het totale aantal raadsleden die we via de websites van de 342 gemeenteraden in Nederland in de periode juni-september 2023 hebben kunnen verzamelen.

⁹ Behalve namen, geslacht en migratieachtergrond zijn er geen andere persoonsgebonden gegevens zoals (privé)adressen of telefoonnummers verzameld. De onderliggende data voor dit rapport zijn op aggregatieniveau geanonimiseerd.

¹⁰ Tabel 1 laat zien dat we van 4,0% van de Nederlandse gemeenteraadsleden een specifieke migratieachtergrond hebben kunnen vaststellen en van 1,9% een vermoedelijke migratieachtergrond. Het niet meenemen van die 1,9% zou leiden tot grote onderschatting. Daarnaast kunnen we verwachten dat er een onderschatting is van raadsleden met een Europese migratieachtergrond met name bij diegenen met een vader zonder migratieachtergrond.

migratieachtergrond tegen te gaan.¹¹ Aangezien we in dit rapport alleen geïnteresseerd zijn in de diversiteit van het politieke systeem als zodanig en niet in de individuele gemeenteraadsleden zelf, is het voor dit rapport vooral belangrijk onderschatting tegen te gaan. We doen om die reden ook geen uitspraken over individuele gemeenteraadsleden of specifieke gemeenten. Alle gegevens die we presenteren zijn geaggregeerd en geanonimiseerd.

Resultaten

Gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond

In onderstaand Tabel 1 geven we het overzicht van de aantallen en percentages vrouwelijk gemeenteraadsleden en gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond per provincie en voor de grote steden (g4, g10, g32) (uitgesplitst naar specifieke migratieachtergrond indien bekend). Daarnaast worden demografische gegevens gepresenteerd zodat we het percentage gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond kunnen vergelijken met het percentage in de bevolking. Op basis hiervan zijn twee indexen gemaakt die aangeven of er sprake is van over-, evenredige of ondervertegenwoordiging. Index1 (een grove maat) op basis van iedereen in de bevolking met een migratieachtergrond. Index 2 op basis van alle bewoners met een Turkse, Marokkaanse of Surinaamse migratieachtergrond (gezamenlijk). Index2 komt meer overeen met de achtergrond van de meeste Nederlandse raadsleden met een migratieachtergrond en geeft daarmee een meer precies beeld, behalve in regio's of steden waar deze drie bevolkingsgroepen minder aanwezig zijn (en er daardoor sneller sprake is van oververtegenwoordiging, omdat we bij deze index geen onderscheid maken tussen specifieke migratieachtergronden).

Het percentage raadsleden met een migratieachtergrond is sinds 1986 (invoering stemrecht voor niet-Nederlandse inwoners die vijf jaar in Nederland wonen¹²) weliswaar toegenomen, maar er is nog steeds sprake van ondervertegenwoordiging.¹³ Zo had tussen 2006 en 2010 3% van alle Nederlandse raadsleden een migratieachtergrond, terwijl dat percentage in de algehele bevolking veel hoger lag. In vergelijking met aantal Europese landen (met name België en Verenigd Koninkrijk) valt op dat minderheden op het lokale niveau in Nederland descriptief minder goed vertegenwoordigd zijn dan op het nationale niveau, iets dat we trouwens ook zien bij de descriptieve vertegenwoordiging van vrouwen in Nederland.¹⁴

¹¹ Het nadeel van deze methode is dat het in principe mogelijk is dat we onterecht een migratieachtergrond vaststellen of (en dit is waarschijnlijker) dat we enkele personen van de derde generatie meetellen in onze telling. Gezien de lage gemiddelde leeftijd van die generatie zal de kans hierop ook klein zijn. In die gevallen is er dus sprake van een overschatting van migratieachtergrond.

¹² <https://www.kiesraad.nl/verkiezingen/gemeenteraden/stemmen/niet-nederlandse-inwoners>

¹³ Fermin, A., Z. Arslan & P. Zwaga (2021). Diversiteit in de gemeenteraad Ervaringen van raadsleden met een migratieachtergrond 1986-2018.

¹⁴ Vermeulen, F., & Marczyński, P. (2021). Representatief? Een essay over diversiteit in de Nederlandse politiek. <https://kennisopenbaarbestuur.nl/rapporten-publicaties/representatief-een-essay-over-diversiteit-in-de-nederlandse-politiek/>

Tabel 1 zien dat in 2023 5,9% van de Nederlandse gemeenteraadsleden een migratieachtergrond heeft, dat is ongeveer het zelfde percentage dat gevonden werd in 2016 (6%).¹⁵ In de afgelopen 7 jaar is het percentage dus niet gestegen, terwijl het percentage personen met een migratieachtergrond in die periode wel verder is gestegen (ondervertegenwoordiging van deze groepen is verder toegenomen). Het percentage raadsleden met een migratieachtergrond komt bovendien overeen met het onderzoek van Boogers en Voerman naar de rekrutering en selectie van kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022. Zij stellen dat het percentage verkiesbare plaatsen van kandidaten met een migratieachtergrond steeg van 3% in 2006 naar 6% in 2022 en dat hun aandeel het hoogst was bij de PvdA (12%) en GroenLinks (9%) en het laagst bij de SGP (0%).¹⁶

Ter vergelijking, het percentage gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond is lager dan de percentages in het Nederlandse parlement. In 2021 had 19% van de parlementariërs een migratieachtergrond en na de laatste verkiezingen in 2023 is dat gedaald naar 16%.¹⁷ Uit eerder onderzoek op het provinciale niveau (statenleden) kwam ongeveer een zelfde percentage/beeld naar voren van ondervertegenwoordiging (7% migratieachtergrond) als in de gemeenteraden.¹⁸

Het percentage 6% duidt zoals gezegd op een ondervertegenwoordiging van Nederlanders met een migratieachtergrond op het lokale niveau. Dat zien we deels ook terug in de twee indexen (Tabel 1); ten aanzien van de hele bevolking met een migratieachtergrond (index 1) (0,2 een sterke ondervertegenwoordiging) en ten aanzien van de het percentage Turkse, Marokkaanse en Surinaamse Nederlanders (index 2) (0,8 een lichte ondervertegenwoordiging/bijna evenredige vertegenwoordiging). Bij index 2 moet wel rekening gehouden worden met het feit dat we hier alle gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond meetellen en vergelijken met alleen de Turkse, Marokkaanse en Surinaamse Nederlanders.

De percentages gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond zijn het hoogst in de grote steden en in de provincies Noord- en Zuid-Holland alsmede Flevoland. Dit zijn de gebieden met de hoogste percentages inwoners met een migratieachtergrond. Hier is de verhouding met alle inwoners met een migratieachtergrond (index 1) het hoogst (tussen 0,3 en 0,6). Index 2 laat echter zien dat in vergelijking met het percentage inwoners met een Turkse, Marokkaanse en Surinaamse migratieachtergrond in verschillende provincies (Zeeland, Groningen en Friesland) er een oververtegenwoordiging is. Dat heeft te maken met het feit dat deze bevolkingsgroepen in deze provincies veel minder aanwezig zijn.

Verder zien we in Tabel 1 (kolom 3 raadsleden per inwoner) dat in provincies waar de verhouding inwoner tot gemeenteraadslid relatief laag is (Zeeland, Drenthe en Friesland) het percentage raadsleden met een migratieachtergrond ook relatief laag is. En waar de

¹⁵ Liza Mügge, Zahra Runderkamp (University of Amsterdam) & Niels Spierings (forthcoming)

¹⁶ Boogers, M., & Voerman, G. (2018). *Rekrutering en selectie van kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2018: ontwikkelingen vanaf 2006 geduid*. Universiteit Twente/Rijksuniversiteit Groningen.

¹⁷ [Minder Tweede Kamerleden met een migratieachtergrond \(dekanttekening.nl\)](#)

¹⁸ Mügge, L., Van der Pas, D., Van de Wardt, M., & Van Gulpen, A.-S. (forthcoming). Diversity in Dutch Provincial and National Parliaments, 1994-2015. In L. Morales & T. Saalfeld (Eds.), *Pathways Vol. 1*.

verhouding hoog is (Noord-Holland, Utrecht, Flevoland en Zuid-Holland) het percentage raadsleden met een migratieachtergrond relatief hoog is. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de grootte van de gemeenten. Kleinere gemeenten hebben relatief minder inwoners met een migratieachtergrond dan en grotere gemeenten (steden) hebben waar bovendien linkse partijen meer zetels hebben (partijen met verhoudingsgewijs meer kandidaten met een migratieachtergrond). Maar bij kleinere gemeente speelt ook het probleem dat Boogers en Voerman noemen ‘kandidaatstellingsproblemen’. In kleinere gemeenten zijn er minder kandidaten voor relatief meer zetels, kandidaatstellingsproblemen nemen toe naarmate de gemeente minder inwoners heeft,¹⁹ dat lijkt gevolgen te hebben voor het aantal kandidaten met een migratieachtergrond. Daarnaast kan het zijn dat politieke partijen in de grotere gemeenten toegankelijker zijn voor politici met een migratieachtergrond, omdat er bijvoorbeeld meer aandacht is voor diversiteit op de kandidatenlijsten dan in kleinere gemeenten.

In vrijwel alle provincies en ook in de grote steden zien we ten aanzien van de specifieke migratieachtergrond hogere percentages gemeenteraadsleden met een Turkse migratieachtergrond. Dit komt overeen met eerder onderzoek in Amsterdam en op landelijk niveau.²⁰ Daarnaast zien we vooral in de grote steden (g4 en deels ook g10) relatief hoge percentages van gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond uit de categorie ‘overig’ (dus anders dan Turks, Marokkaans of Surinaams). Dergelijke raadsleden zien we in de verschillende provincies (behalve Noord-Holland) nauwelijks terug in de percentages.

Vrouwelijk gemeenteraadsleden

Tabel 1 laat zien dat in 2023 33,8% van de Nederlandse gemeenteraadsleden vrouw is. Dat is iets lager dan de meest recente gegevens die we daar over hebben (Staat van het bestuur 2022: 35%).²¹ Mügge, Runderkamp en Kranendonk laten zien dat in 1996 22% van de Nederlandse raadsleden vrouw was en dat dit in 2018 31% betrof. In vergelijking met de 40% vrouwelijk parlementariërs die onlangs (november 2023) in de Tweede Kamer zijn verkozen, is het percentage op lokaal niveau dus aanzienlijk lager.²²

Er zijn twee provincies (Zeeland: 26,3 % en Limburg: 29,5%) waar het percentage vrouwelijke raadsleden onder de 30% ligt en een stuk lager dan in de rest van het land. Dat was in 2018 ook al het geval.²³ Voor Zeeland heeft dat onder andere te maken met het relatief hoge aantal SGP raadsleden (12,1% van het totaal aantal Zeeuwse gemeenteraadsleden is lid van de SGP en maar 0,4% van alle SGP raadsleden is een vrouw). Noord-Holland (37,7%),

¹⁹ Boogers, M., & Voerman, G. (2018). Rekrutering en selectie van kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2018: ontwikkelingen vanaf 2006 geduid. Universiteit Twente/Rijksuniversiteit Groningen.

²⁰ Vermeulen, F., & Marczyński, P. (2021). Representatief? Een essay over diversiteit in de Nederlandse politiek. <https://kennisopenbaarbestuur.nl/rapporten-publicaties/representatief-een-essay-over-diversiteit-in-de-nederlandse-politiek/>

²¹ <https://www.kennisopenbaarbestuur.nl/documenten/rapporten/2023/03/20/staat-van-het-bestuur-2022>
Blijkbaar zijn er in het eerste jaar van de raadsperiode 2022-2026 een relatief groter aantal vrouwelijke dan mannelijke raadsleden (tijdelijk) gestopt.

²² <https://dekanntekening.nl/samenleving/minder-tweede-kamerleden-met-een-migratieachtergrond/>

²³ <https://openresearch.amsterdam/nl/page/52912/op-weg-naar-een-betere-m-v-balans-in-politiek-en-bestuur>

Groningen (38%) en Friesland (37,9%) laten net als in 2018 een relatief hoog percentage vrouwelijk gemeenteraadsleden zien. De provincie Flevoland (40,3%) laat een opvallend stijging zien ten opzichte van 2018 (30%²⁴). In de grote steden (met name G4, maar ook G10 en G32) en provincies met veel grote steden is het percentage vrouwelijke gemeenteraadsleden het hoogst. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de kandidaatsstellingsproblemen die Boogers en Voerman beschrijven en het feit dat partijen in grotere gemeenten meer aandacht (kunnen) hebben voor een meer diverse kieslijst. Alleen de provincie Zuid-Holland past niet in dit patroon. Dat kan te maken hebben met relatief hoge aantal SGP raadsleden in die provincie. 25% van alle SGP raadsleden (N=59) in Nederland komt uit Zuid-Holland.

²⁴ <https://openresearch.amsterdam/nl/page/52912/op-weg-naar-een-betere-m-v-balans-in-politiek-en-bestuur> p. 21.

Provincie	bevolking	# gem	# raads per inwon	% migratie	% T/M/S	Index 1 (alle)	Index 2 (T/M/S)	# Raadsleden	Aantal vrouw raadslid	% vrouw	raadslid migratie (alle)	% raadsleden migratie	Turks-NL %	Marokkaans-NL %	Surinaams-NL %	Europees-NL %	Overig %
Noord-Holland	2889061	44	2624	34,9	10,0	0,3	0,9	1101	415	37,7	100	9,1	1,7	0,9	0,2	1,0	2,3
Zuid-Holland	3753944	52	2647	34,4	11,0	0,2	0,8	1418	486	34,3	121	8,5	2,0	0,9	1,0	0,7	1,6
Flevoland	434771	6	2470	34,5	12,0	0,2	0,7	176	71	40,3	15	8,5	1,7	0,6	1,1	0,0	0,6
Utrecht	1369873	26	2127	24,3	8,1	0,3	0,8	644	230	35,7	43	6,7	1,3	1,1	0,5	0,5	1,1
Groningen	590170	10	2154	17,5	2,3	0,3	2,4	274	104	38,0	15	5,5	0,7	0,0	0,4	1,1	0,7
Noord-Brabant	2443805	54	1808	21,3	5,0	0,2	1,0	1352	444	32,8	69	5,1	2,4	0,6	0,1	0,3	0,7
Limburg	1118302	31	1577	23,3	3,0	0,2	1,5	709	209	29,5	31	4,4	1,6	0,7	0,0	0,7	0,6
Zeeland	386767	13	1376	19,8	2,2	0,2	1,8	281	74	26,3	10	3,6	1,4	0,0	0,0	0,4	0,0
Gelderland	2110472	51	1750	16,9	3,7	0,2	1,1	1206	392	32,5	57	4,7	1,3	0,4	0,2	0,2	0,6
Overijssel	1171910	25	1851	16,4	3,9	0,2	0,9	633	194	30,6	26	4,1	1,6	0,0	0,2	0,2	0,6
Friesland	654019	18	1660	10,8	1,2	0,2	2,1	394	149	37,9	11	2,8	0,0	0,3	0,3	0,5	0,5
Drenthe	497743	12	1676	10,9	1,1	0,2	1,5	297	104	35,0	5	1,7	0,3	0,0	0,0	0,0	1,0
TotaalNL	17420837	342	2053	25,2	6,9	0,2	0,8	8485	2872	33,8	503	5,9	1,6	0,6	0,3	0,5	1,0
G32totaal	6637103	32	5210	37,7	12,3	0,4	1,2	1274	532	41,8	186	14,6	3,6	1,8	1,0	1,0	3,7
g10totaal	3732582	10	8522	46,2	16,4	0,5	1,3	438	197	45,0	92	21,0	3,4	2,3	2,5	2,1	7,1
g4totaal	2453217	4	13629	53,3	20,6	0,6	1,5	180	87	48,3	57	31,7	5,0	2,8	4,4	2,2	13,9

Tabel 1: Aantallen en percentages vrouwelijke gemeenteraadsleden en gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond, 2023

Tabel 2 laat per partij het aantal en percentage zien van vrouwelijke gemeenteraadsleden en gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond. Net zoals bij eerder onderzoek op het niveau van het parlement en in de Provinciale Staten vinden we het hoogste percentage politici met een migratieachtergrond bij linkse partijen.²⁵ Daarnaast valt het hoge percentage op van vrouwelijke gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond bij BIJ1 en het relatief hoge percentage mannelijke gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond bij DENK (84,4%). Tabel 3 maakt een uitsplitsing tussen mannelijke en vrouwelijke gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond voor alle partijen met minimaal vijf raadsleden met een migratieachtergrond. Daaruit blijkt dat 43,9% van de raadsleden met een migratieachtergrond een vrouw is. Wat een stuk lager is dan in het Nederlandse parlement.²⁶ Het relatief lage aantal vrouwelijke gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond komt overeen met het provinciale niveau, onder statenleden werden eerder vergelijkbare percentages gevonden. Het voordeel van de vertegenwoordiging van vrouwelijke politici met een migratieachtergrond blijkt op het gemeentelijke en provinciale niveau dus niet te werken.

Partij	aantal	vrouw	%	migratie	%	index1	index2
bij1	7	7	100,0	7	100,0	4,0	14,5
Pvdd	46	26	56,5	1	2,2	0,1	0,3
Gl	525	275	52,4	81	15,4	0,6	2,2
Glpvda	139	61	43,9	10	7,2	0,3	1,0
Pvda	540	221	40,9	79	14,6	0,6	2,1
d66	623	253	40,6	68	10,9	0,4	1,6
Volt	20	8	40,0	3	15,0	0,6	2,2
Sp	177	65	36,7	11	6,2	0,2	0,9
Cu	313	105	33,5	7	2,2	0,1	0,3
Vvd	1007	326	32,4	30	3,0	0,1	0,4
Lokaal	3365	1082	32,2	151	4,5	0,2	0,7
Cda	1119	339	30,3	31	2,8	0,1	0,4
Bvnl	30	9	30,0	1	3,3	0,1	0,5
Fvd	58	16	27,6	1	1,7	0,1	0,2
Cusgp	87	20	23,0	3	3,4	0,1	0,5
Pvv	54	11	20,4	2	3,7	0,1	0,5
Bbb	24	4	16,7	0	0,0	0,0	0,0
Denk	22	3	13,6	22	100,0	4,0	14,5
50plus	25	3	12,0	0	0,0	0,0	0,0
Sgp	233	1	0,4	0	0,0	0,0	0,0

Tabel 2. : Aantallen en percentages vrouwelijke gemeenteraadsleden en gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond per partij, 2023

²⁵ Liza Mügge, Zahra Runderkamp & Niels Spierings (forthcoming) *Descriptive Representation in the Netherlands*.

²⁶ Liza Mügge, Zahra Runderkamp & Niels Spierings (forthcoming) *Descriptive Representation in the Netherlands*.

partij	aantal	vrouw	%
bij1	7	7	100,0
cu	7	6	85,7
gl	81	45	55,6
glpvda	10	5	50,0
sp	11	5	45,5
d66	68	30	44,1
pvda	79	34	43,0
cda	31	13	41,9
vvd	30	12	40,0
lokaal	151	57	37,7
denk	22	3	13,6
totaal	509	223	43,8

Tabel 3: Aantallen en percentages vrouwelijke gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond per partij (minimaal 5 gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond), 2023

Belangrijkste resultaten

In 2023 heeft 5,9% van de Nederlandse gemeenteraadsleden een migratieachtergrond, dat is ongeveer hetzelfde percentage dat gevonden werd in 2016 en komt overeen met de percentages kandidaten met een migratieachtergrond op verkiesbare plaatsen die Boogers en Voerman in hun onderzoek vonden.²⁷ Dat betekent dat de descriptieve ondervertegenwoordiging van Nederlanders met een migratieachtergrond op het gemeentelijke niveau de afgelopen jaren is toegenomen. Ter vergelijking op het landelijke niveau zien we een licht dalend percentage vertegenwoordigers met een migratieachtergrond (van 19% in 2021 naar 16% in 2023).

Het percentage gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond is het hoogst in de grote steden en in de provincies Noord- en Zuid-Holland alsmede Flevoland. Dit zijn de gebieden waar we de hoogste percentages in de bevolking vinden met een migratieachtergrond, maar ook gemeenten waar politieke partijen toegankelijker lijken voor politici met een migratieachtergrond en er verhoudingsgewijs meer kandidaten per beschikbare zetels beschikbaar zijn.

In vrijwel alle provincies en ook in de grote steden zien we ten aanzien van de specifieke migratieachtergrond hogere percentages gemeenteraadsleden met een Turkse migratieachtergrond. Dit komt overeen met eerder onderzoek in Amsterdam en op landelijk niveau. Daarnaast zien we vooral in de grote steden (g4 en deels ook g10) een relatief hoog percentage gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond uit de categorie ‘overig’ (dus anders dan Turks, Marokkaans of Surinaams).

²⁷ Boogers, M., & Voerman, G. (2018). *Rekrutering en selectie van kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2018: ontwikkelingen vanaf 2006 geduid*. Universiteit Twente/Rijksuniversiteit Groningen.

Het hoogste percentage politici met een migratieachtergrond is te vinden bij linkse partijen. Daarnaast valt het hoge percentage op van vrouwelijke gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond bij BIJ1 en het relatief hoge percentage mannelijke gemeenteraadsleden met een migratieachtergrond bij DENK (84,4%). 43% van de Nederlandse gemeenteraadsleden is vrouw, wat een lager percentage is dan dat we eerder in onderzoek naar de landelijke politiek tegen kwamen.

Op basis van dit beschrijvende onderzoek kan geconcludeerd worden dat er voornamelijk in kleinere gemeenten extra aandacht nodig is voor de descriptieve vertegenwoordiging van Nederlanders met een migratieachtergrond en de 'kandidaatstellingsproblemen' die Boogers en Voerman daar signaleren (en dat ook voor vrouwelijke gemeenteraadsleden lijkt te gelden). Het verhogen van het aantal kandidaten in die gemeenten zou een beleidsprioriteit moeten zijn. Meer onderzoek naar het kandidaatsstellingsproces en de selectieprocedures binnen lokale partijafdelingen zou hierbij nuttig kunnen zijn (dat geldt ook voor grotere gemeenten waar er ook nog sprake is van politieke ondervertegenwoordiging). Daarnaast zou er meer aandacht kunnen komen (en onderzoek) naar *best practices* waarbij lokale afdelingen van politieke partijen er wel in slagen met extra aandacht en middelen een meer diverse kandidatenlijst samen te stellen. Meer onderzoek en aandacht voor de relatie tussen descriptieve en (ervaren)inhoudelijk politieke vertegenwoordiging op het lokale streekt ook tot aanbeveling. Op die manier kan beter in kaart gebracht worden wat de gevolgen zijn op het lokale niveau van de structurele politieke ondervertegenwoordiging van Nederlanders met een migratieachtergrond.